

RECOMENDACIÓNS PARA O ACOMPAÑAMENTO NOS DÓS EN SITUACIÓN DE CONFINAMENTO EN RESIDENCIAS – COVID 19

Atopámonos ante un escenario no que as situacións e risco de contaxio e as necesidades de prevención, conducen a que algúns residentes de centros de servizos sociais enfermen e falezan en soidade. Ás veces, os familiares e outros seres queridos non poden facer un acompañamento nin ao longo do proceso de enfermidade nin logo do falecemento. Son cuestións que poden obstaculizar os procesos de dó polo desacougo que xera o abandono obrigado do residente, por non poder dicir aquilo que desexamos ou por non poderse abrazar residentes e familiares.

Ante a crise sanitaria causada polo COVID-19 o Consello de Bioética de Galicia emitiu un documento con algunhas consideracións éticas ao respecto. Varios dos obxectivos que moveron ao Consello a elaborar o documento e a instar á súa difusión están moi relacionados cos centros residenciais de persoas maiores, como son:

- Destacar o valor e a importancia dos nosos maiores, fomentar o respecto ás persoas anciás na nosa sociedade e recoñecer o drama e a dor que xera a súa perda cando non é posible o acompañamento.
- Recoñecer o papel esencial que están a desenvolver os profesionais dos centros, non só como resposta profesional excepcional senón suplindo no posible o drama da falta de acompañamento provocado polas características da enfermidade infecciosa causante da crise.

Neste documento recóllese que unha das características desta crise que agudiza o drama que se vive é a soidade, a falta de acompañamento que vén determinada pola necesidade de illamento ante o potencial contaxio.

A soidade supón para o residente enfermo, na maioría dos casos, unha agresión emocional e a imposibilidade de concluír a súa historia, a súa biografía. Pero ademais ten connotacións moi importantes no día a día das persoas usuarias das residencias, e finalmente a soidade impón aos profesionais a obriga moral de acompañar á persoa enferma que está soa.

Ante a probable prolongación e intensificación da crise sanitaria é necesario buscar alternativas que permitan o acompañamento a residentes enfermos, e como mínimo a aqueles que están nos últimos días das súas vidas e sempre proporcionadas ás esixencias sanitarias de protección da saúde pública.

Estas recomendacións foron elaboradas por profesionais do Servizo Galego de Saúde e coa colaboración da Asociación Galega de Saúde Mental, e están orientadas á cobertura de dúas necesidades principais que poden axudar agora e previr no futuro:

1. ACOMPAÑAMENTO DO RESIDENTE

- Non recibirá visitas, salvo circunstancias especiais ou ante a previsión de falecemento. Débese favorecer unha vía de comunicación entre os residentes e os familiares durante a permanencia no centro. Todo o que sabemos sobre o trato, as emocións e a comunicación, tende a esluírse entre o urxente e a sobrecarga, e precisamos un esforzo extra para lembralo e organizalo.

O estado emocional do residente debe ser obxecto de consideración ao mesmo nivel que a súa saúde física. A permanencia durante períodos prolongados sen a presenza de seres queridos pode xerar estados de ansiedade e depresión, que redunden en déficits inmunitarios e causen un mal prognóstico. Por iso temos que salvagardar o benestar emocional das persoas.

Achegar unha nota, darlle unha mensaxe, entregar algún obxecto persoal, mostrar unha fotografía, facilitar o contacto a través dunha videochamada... son cuestións importantes para o despois.

- Visitas presenciais en momentos de final de vida. Deberíamos contemplar a posibilidade de que un familiar realice unha visita breve, con protección e distancia adecuada, antes do falecemento do residente, co obxectivo de poder representar aos seus seres queridos e facer unha despedida real e simbólica. O familiar que acuda a ver ao residente non debe ser un contacto de risco nin estar infectado por SARsCov2.
- Visita presencial tras o falecemento. Deberíamos poder ofrecer a un achegado a posibilidade de acompañar durante un breve período de tempo o corpo do finado, coas medidas de precaución necesarias, para así axudar a expresar verbalmente ao resto de achegados a perda e as súas circunstancias.

2. RITOS

Os ritos proporcionan cohesión, apoio, alivio e sentimento de pertenza ao grupo. Os profesionais valoramos e confiamos na capacidade que toda comunidade ten de afrontar as perdas e as adversidades, aprendida ao longo dos tempos a través de xeracións e xeracións, como a solidariedade, a empatía, o apoio mutuo... Todos estes xestos, actos e ritos axudan a reconstruír e elaborar as devanditas perdas.

Con todo, esta crise impide os rituais compartidos habituais (velorios e funerais) e, aínda que temos o convencemento de que as persoas crearán novos ritos para afrontar a perda nestas circunstancias, faise necesario lembrar que, nas nosas intervencións coas familias e co resto da comunidade, debemos pensar en adaptarnos a este presente de doenza e confinamento.

- Aos familiares e achegados pódeseles recomendar que realicen algún acto compartido co resto dos seres queridos que sirva de lembranza e homenaxe do falecido, recorrendo, por exemplo, ás novas tecnoloxías. Tamén se lles pode sinalar a posibilidade de adiar o funeral ou acto de despedida para cando por fin podan reunirse.

Non debemos esquecer nin excluír os menores nestes actos. Estes terán que recibir a información da perda e teremos que axudalos a realizar o seu propio acto de despedida recorrendo a alternativas facilitadoras de expresión de emocións como son as cartas, os debuxos, etc.

En xeral, debemos contribuír a que diminúa a angustia diante da ausencia obrigada e dar un lugar para a lembranza do falecido, onde se permita a expresión de afecto e se facilite o apoio da contorna.

Estas recomendacións xerais deben concretarse en cada centro, en función das súas particularidades, a través de protocolos nos que se recollan os procedementos de acompañamento a residentes e información a residentes e familias.

